

והוינן בה: למאי הלכתא שנינו שיעור של אצבע?

אמר רבה: לענין מצות תכלת בציצית.

דתניא: כמה חוטין הוא נותן בכנף הבגד?

בית שמאי אומרים ארבעה.

ובית הלל אומרים שלשה.

וכמה תהא משולשת?⁽²³⁾ פירוש, כמה תהא

תניא נמי הכי: נפגם ולא ניטל, כים ולא זכרות.

אמר רבי יוסי בן המשולם: מעשה בעין בול באחד שנטלו זאב את כל הזובן. וחזר לאיתנו⁽²²⁾.

שנינו במשנה: נפגמה הזנב מן העצם. או שיש בשר בין חוליא לחוליא מלא אצבע.

תנא: אצבע שאמרו, אחד מארבעה בטפח של כל האדם. והיינו אגודל דממנו יש ארבעה בטפח.

וברבנו גרשום גרס "משולשת". ופירש שהשיעור הוא על היוצא חוץ לבגד, ומה שעל הכנף לא נכלל בשיעור.

והבית יוסף [יא] כתב כן מסברא, ופסק כן הרמ"א טו ד [וראה במרדכי שם, שמשמע כן]. הביאור הלכה [יא ד ד"ה וכן] הביא מחלוקת אם שיעור י"ב גודלין מעכב מדרבנן, שהפרי מגדים כתב שמעכב. והביאור על המרדכי מסתפק בזה, ובחינוך מצוה שפו משמע שאינו מעכב.

ובביאור הלכה [יב א ד"ה אם וד"ה ולרבינו תם] כתב שהשו"ע נקט עיקר לדינא שהשיעור הוא ד' גודלים ונוהגין י"ב גודלים.

והנה שיעור חוטי הציצית נקבע לפי שיעור הגדיל לתוס', ולפי שיעור הענף לרש"י, ולפי הכלל שהגדיל הוא שלישי והענף שני שלישי.

אמנם, גם לדעת הפרי מגדים [הנ"ל] שהשיעור מעכב, אבל דין זה שיהא הענף שלישי הסכימו האחרונים שאינו מעכב. וכן פסק המשנה ברורה [יא סד-סט].

וזה מבואר בגמרא בזבחים שם, שהוא רק משום נוי הציצית, ובכל זאת למדו מזה את שיעור החוטים, כיון שזו היא צורת המצוה כתיקונה, בכך נקבע שיעור החוט.

22. ובחזו"א כתב: יש לעיין אי פסול משום מום עובר, ואף על גב דלא תני ליה לקמן מא, א' יש לומר תני ושייר. עיי"ש].

23. במסכת זבחים לט א מבואר, שאורך הענף של חוטי הציצית הנפרדים הוא שני שלישי, וה"גדיל", שבו החוטים הקשורים יחד, הוא שלישי האורך, וצריך להיות הכל ביחד באורך שש אצבעות.

ו"משולשת" פירש רש"י "תלויה", והיינו כמה תהא תלויה למטה מכנף הבגד.

ובשיטמ"ק [שם אות ג] ביאר בשם רבנו גרשום שהוא לשון "שלישי", שהגדיל שלישי והענף שני שלישי.

ודעת התוס' שם, ששיעור ד' אצבעות הוא הגדיל, והענף ח' אצבעות והביאו כן מספרי.

והמגן אברהם [יא כא] הביא מהזהר ששיעור ציצית י"ב גודלין, וכן נוהגין.

וכן כתבו הטור ושו"ע [יא ד].

ודעת הרמב"ם [א ו] ששיעור הגדיל והענף יחד ד' אצבעות ולשון "משולשת" אפשר לפרש לשיטתם כהשיטמ"ק.

והרא"ש שם פירש מלשון גדילה וחיבור.

והמרדכי כתב שהוא מלשון שלשלת.